

Kirjastoverkkopalvelut

17.12.2012

Kaikkien sektorien kirjastojohtajien yhteiskokous

Aika Tiistai 13.11.2012 klo 8.55 – 13.00

Paikka Helsingin yliopistomuseo Arppeanum, Snellmaninkatu 3, Auditorio (2. krs)

Kutsutut Erikoiskirjastojen ja korkeakoulukirjojen johtajat sekä yleisten kirjastojen neuvoston jäsenet

Alustava muistio:

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Todettiin läsnäolijat (kiertävä osallistujalista). AMKIT-konsortion ja UKJ-valmisteluryhmän puheenjohtaja Sinikka Luokkanen avasi kokouksen klo 9.00. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Sinikka Luokkanen, sihteeriksi Lassi Lager.

2. Tiedotusasiat

2.1 Varastokirjastosta (Pentti Vattulainen, Varastokirjasto)

Pentti Vattulainen esitteli Varastokirjaston laatimaa, aineiston siirtäjille suunnattua kyselyä. Vielä keskeneräinen, testivaiheessa oleva kysely löytyy tällä hetkellä osoitteesta:

<https://www.webpolsurveys.com/varastokirjasto.net>

Aineiston luovuttajia samalla ohjeistavan kyselyn avulla kootaan myös kirjastojen kokoelmavastaavien yhdyshenkilöverkostoa, jonka avulla pyritään edistämään kansallista kokoelmapolitiikkaa. Kirjastot voivat suunnitella ennakoidummin lähetyksiään ja Varastokirjasto antaa tarpeen vaatiessa palautetta yhdyshenkilöille. Kyselyssä todetaan, että Varastokirjaston tavoitteena on kirjastoille tarpeellinen käyttökokoelma. Jos aineistoa saa ulkomailta kaukolainana tai elektronisessa muodossa kohtuuhintaan, sitä ei tarvitse lähettää Varastokirjastoon.

2.2 Kansallinen kokoelmapolitiikka (Ari Muhonen, Varastokirjaston johtokunnan pj, Helsingin yliopiston kirjasto)

- [Ari Muhosen esitys](#)

Ari Muhonen nosti esille ajatusta laajennetusta kirjan elinkaarimallista, kansallisesta kokoelmapolitiikasta ja varastokirjastojen yhteistyöstä.

Keskustelua: Keskusteltiin kokoelmapoliittisesta yhteistyöstä ja sovittiin kaikkien sektoreiden yhteisen kokoelmapoliittisen työryhmän perustamisesta. Kukaan kirjastosektori nimittää ryhmään vähintään kaksi edustajaa ja ilmoittaa ne Pentti Vattulaiselle Varastokirjastoon, joka kutsuu ryhmän kokoon. Myös Kansalliskirjasto ilmoittaa ryhmään edustuksensa.

2.3 Yhteisen viestinnän lähtökohtia (Päivi Litmanen-Peitsala, kirjastot.fi)

Päivi Litmanen-Peitsala esitti keskusteluun kysymyksen kirjastosektoreiden yhteisen viestinnän suunnittelun ja koordinoinnin tarpeesta. Esittäjältä saatu tiivistelmä puheenvuorosta:

Kirjastoverkkopalvelut

17.12.2012

- ”1.) Olisiko syytä miettiä muutaman vuoden perspektiivissä sanomat, jotka halutaan tietoisuuteen päättäjiä, sidosryhmien, median, oman henkilöstön ja asiakkaiden kesken. Yhteistyö voisi kattaa sekä viestintäsuunnitelman, että toteutuksen harkintaa.
- 2.) Olisiko syytä harkita kirjastojen yhteisten viestintäelementtien suunnittelua niin, että kirjastojen palvelut olisivat tunnistettavissa sekä fyysisessä maailmassa että verkossa. Tällöin kysymykseen tulisi hieman "Hannunvaakunan" tapainen tunnus, joka voitaisiin sijoittaa "Visa-logon" tapaan kortteihin, sivuille, kyltteihin ym. Näin asiakkaat voisivat erottaa kirjaston aineiston muusta ja taustaorganisaatiot erottaisivat paremmin, mitä kirjaston määrärahoilla on hankittu esim. e-aineistojen osalta.
- 3.) Yhteinen logo tai muu tunnus toimisi myös allekirjoituksena eri medioissa ja sen ohjaamana voisi klikata kirjastohakemistoon (Kirjastot.fi), josta olisi pääsy kaikkiin kirjastoihin ja verkkokirjastoon.
- 4.) Kirjastohakemisto kattaa jatkossa kaikki kirjastot ja siinä tulee olemaan ominaisuus, jolla kirjastojen eri ammattiryhmät tavoittaa nykyistä paremmin (IT, tiedottajat, hankinta ym.) yhdellä postituksella. Tämä edesauttaa alan sisäistä viestintää ja mahdollistaa yhteisen asiakasviestinnän.
- 5.) Kirjastokaista.fi on kirjastojen internet-tv ja -radio, joka ohjelmatuotannon lisäksi tarjoaa mahdollisesti jatkossa myös alustan esimerkiksi seminaaritiltoinneille ja etäyhteyksille. Tätä tulee kehittää alan täydennyskoulutuskeinona ja jo nyt käyttää siellä olevia sisältöjä.

Kirjastot.fi on mukana kehittämässä kirjastosektoreiden yhteistä viestintää, jolle toivottavasti löydetään vuoden 2013 aikana nykyistä tiiviimpiä toimintatapoja ja alan ulkopuoliset tavoitettavia medioita.”

Keskustelua: STKS on tehnyt mm. kirjastojuridiikkaan liittyvää yhteistyötä Kirjastoseuran kanssa. STKS järjestää myös aiheeseen liittyvän seminaarin 4.12. Tieteiden talolla (<http://www.stks.fi/news/70/>). Toivottiin lisää etänä seurattavia seminaareja mm. tekijänoikeuksista ja myös STKS:n seminaareihin etäosallistumismahdollisuutta. Ehdotettiin, että kirjastohakemisto-asia viedään sektoreiden puheenjohtajille.

2.4 Melinda ja Kansalliskirjaston metatietovarantohanke (Minna Olkinuora-Tauru, Kansalliskirjasto)

- [Minna Olkinuora-Taurun esitys](#)

Hankkeen tavoitteena on yhteinen metatietovaranto Suomen kirjastoille. Metatietovarannon, nykyisen Lindan nimeksi on vahvistettu vuoden 2013 alusta lähtien Melinda. Domain-nimestä linda.linneanet.fi tulee melinda.kansalliskirjasto.fi. Vanha ja uusi osoite toimivat kuitenkin vielä kevään 2013 rinnakkain.

Keskustelua: Hankkeessa toivottiin kartoitettavan tarkemmin luettelointitiedon tämänhetkinen ja tuleva käyttö. Kysyttiin kustantajilta saatavan tiedon hyödyntämisestä. Tällä hetkellä tietoa hyödynnetään Fennican kautta, artikkelitietovarantohankkeessa pyritään tekemään yhteistyötä erityisesti tiedekustantajien kanssa.

2.5 Kansalliskirjaston artikkelitietovarantohanke (Jyrki Ilva, Kansalliskirjasto)

- [Jyrki Ilvan esitys](#)

Artikkelitietovarantohankkeen tarkoituksena on saada koottua nopeammin ja kattavammin kotimaisia tieteellisiä artikkeleita koskevia viitetietoja. Viitetietoja kootaan paitsi tiedonhaun, ennen kaikkea tutkimushallinnon ja tutkimuksen arvioinnin tarpeisiin. Hankkeessa nykyisen Arton tiedontuottajien piiriä on tarkoitus laajentaa myös tieteellisiin kustantajiin, joilta saatavat artikkelien perustiedot nopeuttaisivat tallennusta ja parantaisivat sen kattavuutta.

Keskustelua: Hanketta verrattiin Raketti- virta –hankkeeseen

Kirjastoverkkopalvelut

17.12.2012

(<https://confluence.csc.fi/display/VIRTA/RAKETTI-VIRTA>). Yhteistyötä Raketti-hankkeen kanssa tehdään.

2.6 SFS:n painettujen standardien kotilainausoikeuksista

- [Pekka Heikkisen \(Kansalliskirjasto\) esitys](#)

Aihetta ei ehditty käsitellä eikä esitystä pitää, mutta etukäteen tehty esitys päätettiin jakaa muistion mukana.

3. Kansallinen ohjausjärjestelmä (Annu Jauhiainen, Kansalliskirjasto)

- [Annu Jauhiaisen esitys](#)

Annu Jauhiainen esitteli kirjastojen yhteisten palvelujen ohjauksen uudistamissuunnitelman. Uudistuksessa tavoitteena on mm. päätöksenteon ja roolien selkeyttäminen ja parempi koordinaatio palvelujen kesken. Uuden tiedonhallinnan ohjausryhmän alle koottaisiin Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalveluiden koordinoimia kirjastojen järjestelmäpalveluita. Ohjausjärjestelmä uudistusta on esitelty aikaisemmin mm. kirjastoverkkopäivillä 2012:

<https://wiki.helsinki.fi/display/kivepa2012/Ohjelma>.

Uusi tiedonhallinnan ohjausryhmä ohjaa jo nyt metatietovarantoa ja ohjausryhmän alle ollaan kokoamassa myös Nellin ja julkaisuarkistojen (ei kuitenkaan Theseus) ohjausta. UKJ on jäämässä nyt valmisteluvaiheessa olevana hankkeena tämän ohjausryhmän ulkopuolelle.

Keskustelua: Ohjausryhmä uudistusta kritisoitiin siitä, että siitä ei ole tiedotettu tarpeeksi ja valmistelu on aloitettu ennen kuin laajempaa keskustelua on käyty. Asiasta on kuitenkin käyty keskustelua ja uudistusta esitelty mm. keväällä 2012 AMKIT- ja Linnea2-konsortioiden yhteiskokouksessa.

Todettiin, että samaan aikaan myös FinELib-ohjausjärjestelmää ollaan erikseen uudistamassa (keskustelusta luvattiin viedä terveiset myös FinELib-ohjausryhmälle). Hyvänä pidettiin sitä, että ohjauksesta tulee nyt paremmin koordinoitu ja erilliset ohjausryhmät ja ”laatikkoleikit” vähenevät tiedonhallinnan ohjausryhmän myötä. Asiat yritetään tehdä jatkossa sutjakammin, mutta rahoittajat ja sidosryhmätkin ovat vaatineet myös rakenteita.

Toivottiin, että kokonaisuudessa otetaan huomioon myös kirjastot.fi, joka tuottaa myös palveluita kirjastoille. Kansalliskirjasto jatkaa yhteistyötä kirjastot.fi kanssa ja tasapaino yritetään löytää (OKM rahoittaa molempia).

Keskusteltiin myös ohjausryhmien päätösvallasta, yleisten kirjastojen kuntatason päätösvallasta ja erikoiskirjastosektorin asemasta kirjastojen kuulussa useiden eri ministeriöiden alle.

4. UKJ-hanke (n. 11.15 - 12.45)

Sinikka Luokkanen (Hämeen AMK:n kirjasto) ja Tommi Jauhiainen (Kansalliskirjasto) esittelevät UKJ-valmisteluraporttia.

- [UKJ-valmisteluraportti](#)

Kirjastoverkkopalvelut

17.12.2012

- [Sinikka Luokkasen esitys](#)
- [Tommi Jauhiaisen esitys](#)

Esitys: Keskustellaan hankkeen jatkosta ja eri sektoreiden mukanaolosta.

Raportista oli jaettu ennen kokousta 6.11.2012 päivätty versio.

Sinikka Luokkanen esitteli hankkeessa tähän asti aikaansaattua ja tavoitteita (ESITYYS) ja Tommi Jauhainen esitteli UKJ-kokonaisarkkitehtuuria (ESITYYS).

Tällä hetkellä UKJ-yhteistyön perustana on avoimet dokumentit, kaikki on ollut myös raakilevaiheessa esillä UKJ-wikissä. UKJ-valmisteluryhmä tekee loppuraportin vuoden 2012 aikana valmiiksi, jonka jälkeen wikissä olevat dokumentit pääosin suljetaan muokkaukselta.

Kansalliskirjasto on hakemassa UKJ:n II-vaiheeseen rahoitusta vuodelle 2013. Tällä hetkellä maksetaan vielä vanhojen järjestelmien lisenssi- ja tukimaksuja, mutta samaan aikaan tarvitaan myös kehittämisrahaa uudelle järjestelmälle. Lähtökohtaisesti korkeakoulut ja kunnat rahoittavat itse omat järjestelmänsä, mutta päällekkäiskauden ongelma tiedostetaan.

Kirjastosektorien edustajista ollaan muodostamassa hankkeelle n. 16 hengen johtoryhmä, jonka tehtäviin kuuluu mm. projektin johtaminen ja verkostomaisen toimintatavan kuvaaminen ja organisointi. Myös kirjastojen asiantuntijaverkostolla on edelleen merkitystä.

Keskustelua: Keskusteltiin Kansalliskirjaston roolin muuttumisesta ja kasvamisesta hankkeessa mahdollisen rahoituksen myötä. Pidettiin kuitenkin tärkeänä UKJ:n tekemistä edelleen yhdessä. Suunnittelutyöhön pitäisi löytyä resursseja myös muista kirjastoista ja kehittämiseen haluttaisiin mukaan myös asiakkaat. Keskusteltiin myös siitä, pitääkö uutta järjestelmää kehittää alusta asti itse, vai saisiko sitä osittain valmiina. Osa järjestelmän palasista voisi löytyä myös kaupallisilta tarjoajilta tai muualla kehitettynä Open Source –softana. Todettiin, että joidenkin kirjastojen taustaorganisaatioissa pyritään kaikessa valmiin ostamiseen. Pohdittiin myös sitä, onko mikään kirjasto valmis ottamaan kehitysvaiheessa olevaa versiota käyttöön. Toisaalta kaikki kirjastot eivät haluaisi enää vanhojen järjestelmien päivitysten mukana tulevia hankaluuksia.

Kirjastoilla on monenlaisia vaatimuksia ja toiveita uuden kirjastojärjestelmän suhteen, minkä takia modulaarisuus on kannatettavaa. Ensinnäkin täytyisi kuitenkin toteuttaa yksinkertaiset ja yhteiset asiat. Käytännön toimintojen muokkaus tehtäisiin kirjastotasolla. Pienissä kirjastoissa ei ole mahdollisuutta omaan räätälöintiin, vaan tämä työ mielellään ostetaan muualta. Yleisiä kirjastoja kiinnostaa hankkeessa ainakin vaatimusmäärittely, mutta oltiin myös sitä mieltä, että yleisten kirjastojen pitäisi olla UKJ-hankkeessa jo alkuvaiheessa konkreettisesti mukana. Joensuun setukirjaston Evergreen-hanke kannattaa huomioida.

Kokouksessa kannatettiin UKJ:n II-vaiheen johtoryhmän muodostamista, vaikka OKM:n rahoituspäätöstä ei tulisikaan. Johtoryhmä mieltäisi joka tapauksessa hankkeen jatkoa. Sovittiin, että ryhmän nimeäminen mietitään eri sektoreilla. Kansalliskirjasto kutsuu ryhmän kokoon.

5. Sektorien johtajien seuraava yhteiskokous

Kokouksen puheenjohtaja ehdotti, että sekä keväällä että syksyllä olisi yksi samankaltainen yhteinen tilaisuus, jolle varattaisiin etukäteen aika. Jos asioita ei ole, kokous voidaan peruuttaa.

Kirjastoverkkopalvelut

17.12.2012

Sovittiin seuraavan yhteiskokouksen ajaksi tiistai 12.2. klo 10. UKJ-johtoryhmä järjestää kokouksen. Kokouskutsu lähetetään vastaavalla jakelulla kuin tähän 13.11. kokoukseen. Aiheena on ainakin UKJ + lyhyitä tiedotus- ja keskusteluasioita. Kokoukseen järjestetään myös etäseuraamismahdollisuus. Kuno Öhrman tarjosi kokouksen jälkeen kokouspaikaksi Hankenia (paikka varmistetaan myöhemmin).

6. Yhteiskokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti yhteiskokouksen n. klo 13.00.